

SALVADOR Macip **Escriptor i investigador, premi Carlemany per «Hipnofòbia»**

Salvador Macip (Blanes, 1970) ha guanyat el premi Carlemany de novel·la amb «Hipnofòbia», un «thriller» amb un rerefons de ciència-ficció. El jurat final del guardó estava format per lectors de 14 a 16 anys. El científic gironí viu a Leicester (Anglaterra), on combina l'escriptura amb les investigacions sobre el càncer, la leucèmia i les classes a la Universitat.

“Tots tenim la capacitat de fer més d'una cosa a la vida”

TEXT: SEBASTIÀ ROIG

Blanes, Barcelona, Nova York

– **Què enyora de Blanes?** És un poble molt bonic i acollidor. El clima i el paisatge mediterranis són incomparables, i la vida més relaxada té un encant evident. Però sobretot enyora la família i els amics.

– **I de Barcelona?** Barcelona té una oferta cultural superior a Leicester. I el clima és molt millor. Passejar pels carrers de Barcelona és tot un plaer. I també hi tinc amics i família que trobo molt a faltar.

– **I de Nova York?** Nova York és una ciutat molt intensa. Però culturalment encara és més vibrant que Barcelona. Quan hi vius et sents ben bé al melic del món, i aquesta és una sensació única a la que t'acostumes ràpidament. Això no ho pots trobar enlloc més.

– **A l'estranger, hi ha consciència del que és Catalunya? O fora d'aquí som invisibles?** Als Estats Units el concepte de Catalunya és molt desconegut. Tot i que el nivell cultural dels novaiorquesos està molt per sobre del de la resta del país, Europa encara els queda una mica lluny. Els anglesos, en canvi, coneixen perfectament la nostra història, potser perquè el Regne Unit és un país amb diverses cultures i llengües.

Sempre he cregut que Salvador Macip és l'únic ser humà que podria competir, en igualtat de condicions, amb el popular Diable de Tasmània. Les piles no se li acaben mai: als matins es tanca al laboratori (és metge i des de fa gairebé 14 anys es dedica a la recerca oncològica, primer a Nova York i ara a Leicester), a les tardes engalta classes a universitaris i a les nits, quan la família (està casat i té un fill) i mitja Anglaterra dorm, es planta davant de l'ordinador i, patapam!, assalta tots els gèneres imaginables: assaig, articles, guions de cine, novel·la per a adults, per a joves, per a infants, per a *freaks*, per a lectors voraces, per a qui vulguis... És un científic, sí, però no para d'investigar en el camp de la literatura.

En vostè es combinen les ciències i les lletres. Quants cops li han penjat l'etiqueta d'home del renaixement? Sovint, però ho trobo absurd. Tots tenim la capacitat de fer més d'una cosa a la vida. Només cal una certa disciplina i superar la mandra que ens pugui fer posar-nos a treballar. No crec en la separació entre ciències i lletres. Trobo que ens limita massa.

Hipnofòbia serà el seu novè títol des del 2005, però ja escrivia des de molt abans. Quan va començar a fer-ho? Escric des que tinc ús de raó. Quan encara no en sabia, dibuixava contes amb vinyetes. Sempre he tingut l'impuls d'explicar històries.

El jurat que l'ha premiat estava format per lectors joves. Ha fet, doncs, una novel·la juvenil? És una novel·la d'adults que pot agradar al públic juvenil. No la vaig escriure pensant en els més joves, però el tema i la forma de narrar-lo sembla que encaixen amb els seus gustos. Però primer va haver de passar la tria d'un jurat adult, o sigui que en principi pot interessar tothom.

Hipnofòbia és una obra de ciència-ficció? Té elements fantàstics, però no la veig com una novel·la de ciència-ficció: també beu d'altres gèneres, com el terror o la novel·la negra.

De què va? Explica la lluita entre dos personatges al llarg d'una colla d'anys. Un d'ells ha descobert per accident com controlar la ment i vol canviar la humanitat, i l'altre només viu per aturar-lo. Però els límits entre el bé i el mal són difusos...

Fa poc s'ha publicat La teoria de l'imbècil, de Pep Prieto. Hi trobem elements dels còmics, estructures narratives de serial televisiu, un grapat de referències cinematogràfiques... És difícil obviar tot aquest background a l'hora d'escriure? Crec que la literatura del segle XXI anirà cada cop més cap aquí. I si no ho fes seria un problema, perquè perdria el contacte amb els nous lectors. Els qui comencem a publicar hem consumit cultura en formats molt més diversos que els nostres pares. És inevitable que barregem tècniques apreses en altres mitjans per buscar un estil en sintonia amb els temps que corren. No és

“
Escric des que tinc ús de raó. Quan encara no en sabia, dibuixava contes amb vinyetes. Sempre he tingut l'impuls d'explicar històries.

“
Intentem trobar diferències entre les cèl·lules canceroses i les normals, per poder dissenyar nous fàrmacs que ataquin només les dolentes.

“
S'ha de garantir que la majoria de gent que surti pugui acabar tornant en condicions decents, sinó estem llançant diners.

“
Els nostres fills ja no tindran aquest lligam romàntic amb els formats analògics i en un parell de generacions es convertiran en prehistòrics.

res nou: s'ha fet a cada generació, i ara li toca a la nostra. Seria absurd que seguíssim capficats amb els mateixos esquemes que s'usaven el segle passat.

Vivim envoltats de noves tecnologies, mòbils, pantalletes, xarxes socials, jocs en 3D... Els mons virtuals ja són una extensió del món real. La ciència-ficció d'abans contenia un plus de meravella que potser avui s'ha difuminat? La ciència-ficció com l'entenien els nostres pares i avis està bastant esgotada. Per comptes d'escriure una novel·la de gènere a l'estil dels clàssics, trobo més interessant utilitzar els recursos fantàstics per explicar una altra mena d'històries, com a *Hipnofòbia*. Ja ho feien Ballard, Brau-

tigan o Vonnegut. No es tracta de res nou, però et deixa més camp per córrer.

Aquest gènere, però, continua tenint bona salut als països anglosaxons... El que trobo més sorprenent dels anglosaxons és que autors consagrats explorin sense complexos la ciència-ficció i no perdin el favor de la crítica ni del públic. Cormac McCarthy va escriure un llibre excel·lent, *La carretera*, a partir d'un argument de pel·lícula fantàstica de sèrie B. És semblant al que va fer Kazuo Ishiguro amb *No em deixis mai*. Això és impensable a casa nostra: ciència-ficció i prestigi són dos termes antagònics. Cap dels nostres escriptors més valorats no ho faria i el públic, potser, no ho acceptaria. En aquest sentit hem reculat una mica des dels temps de Peruchó, Pedrolo i Calders.

La ciència-ficció continua tenint pocs lectors en català. Potser els espanta? És curiós: el gran públic no té cap problema a consumir ciència-ficció al cine o la tele, però la defuig als llibres. Un llibre amb elements fantàstics, no parlem ja de ciència-ficció pura i dura, té força possibilitats d'acabar en una col·lecció juvenil, potser perquè els joves tenen la ment prou oberta com per acceptar segons quines excuses narratives. Que li hagin donat un premi amb el ressò del Carlemany a un llibre tan fantàstic com *Hipnofòbia*, suposo que és un senyal que això pot canviar.

Vostè pot fer ciència quan escriu, però al laboratori és quan la practica de debò. En què està treballant actualment? Amb el meu equip, com fan molts altres, intentem trobar diferències entre les cèl·lules canceroses i les normals, per poder dissenyar nous fàrmacs que ataquin només les dolentes. Estic fent un projecte amb leucèmies, per exemple, i un altre relacionat amb els efectes de la vitamina A.

Creu que el càncer es podrà convertir en una malaltia crònica i controlada? Sí. Cada cop hi ha més tipus de càncers que es poden frenar i la mortalitat descendeix. Trobarem la manera d'anar controlant els càncers més agressius i aconseguir, si no eliminar-los del tot, almenys convertir-los en una malaltia crònica, com la diabetis. Encara queda bastant, però ens hi anem acostant.

Vostè combina la feina de laboratori amb la docència. Quines matèries imparteix a la Universitat de Leicester? Dono unes quantes classes a diferents assignatures de les carreres de bioquímica i medicina, sobretot les que tracten del càncer, la meva especialitat.

S'esperava acabar ensenyant en una aula? Quan feia el doctorat ja vaig entendre que una bona part de la recerca arreu del món es fa a universitats, i que probablement em tocaria passar-hi. Però em sembla bé: qui millor per explicar un tema que els qui l'estem treballant al laboratori?

Quin tipus de professor procura ser? Intento

no avorrir. Són assignatures complexes i si no hi poses una mica d'humor... de vegades perds l'audiència. Miro d'estructurar les classes amb principi, nus i desenllaç, que tinguin una història que es pugui seguir. Suposo que és deformació professional.

Abans d'instal·lar-se a Anglaterra va treballar a Nova York. Hi ha gaires diferències entre el que es fa en un lloc i l'altre? A Nova York tot és molt competitiu. Al Regne Unit es fa recerca de primer nivell però amb menys estrès. La resta és molt semblant.

Com ja sap, les retallades en investigació i ciència a Espanya són descomunals. Passa el

mateix a Anglaterra? Hi ha retallades, com a tot arreu, però menys pronunciades. A més, el Regne Unit és un país que inverteix en ciència molt més que no pas Espanya i que té una xarxa de finançament privat molt sòlida. El nivell no es pot comparar.

La crisi empeny molts professionals de sectors diversos de l'Estat espanyol cap a Europa. Vostè va marxar de Catalunya fa més d'una dècada... En aquell moment fer un postdoctorat a fora era un pas lògic, per aprendre amb els millors del ram i acabar de formar-te. De fet és una experiència que recomano a tothom. El que no m'esperava és que després seria molt difícil tornar. Els qui emigren ara potser tenen més

clar que estan empenent un viatge sense retorn.

Com es pot trencar aquesta dinàmica de formar gent perquè marxin? No té molt sentit invertir milions en formar bons universitaris, donar-los un doctorat, o finançar-los un postdoctorat, si quan arriba el moment que són més productius se n'aprofiten altres països. Socialment pot semblar una bona estratègia facilitar l'educació superior a tothom, però econòmicament no és el més òptim. S'ha de garantir que la majoria de gent que surti pugui acabar tornant en condicions decentes, sinó estem llançant diners en la seva formació i la riquesa que generen se la quedarà un altre. Ara mateix la balança està desequilibrada i potser ens cal pensar més en crear places que en crear especialistes.

Que li agrada més de viure a Anglaterra? S'hi ha adaptat bé? És molt més fàcil adaptar-te si estàs acompanyat. Després de tot aquest temps la meua dona i jo segurament podríem viure a qualsevol lloc. El Regne Unit és un país molt maco, amb una cultura molt rica, i una gent que, en contra de l'estereotip, són molt amables, si més no a la meua zona. El problema més gros és que no fa sol!

Acostuma a escriure de nits. S'hi passa molta estona? Intento posar-m'hi un parell d'hores cada nit. I als caps de setmana faig alguna sessió més llarga. Es treballa molt bé quan tota la casa està en silenci.

El seu pare és el crític literari que li mereix més respecte? El meu pare i la meua dona són uns crítics implacables, per això compto sempre amb ells. M'interessa molt saber la reacció de lectors de diferents edats i gustos abans de donar un manuscrit a un editor. El meu pare és de les persones que conec que més llegeix, els seus consells sempre són encertats... cosa que no vol dir que sempre li faci cas!

En aquests moments treballa en el guió cinematogràfic d'*Ullals*, la novel·la amb què va guanyar el premi Ruyra. Li ha costat gaire fer el salt d'un llenguatge a l'altre? He tingut la sort que el llibre ja estava pensat com una pel·lícula, almenys en termes de ritme narratiu. Per això, «traduir-lo» al llenguatge cinematogràfic no ha estat tan difícil. Però, com que és un *thriller* psicològic, bona part del llibre passa dins del cap del protagonista. Transmetre totes aquestes sensacions visualment és un repte. El millor és veure els teus personatges convertits en persones de carn i ossos. És una sensació molt especial.

Es veu escrivint altres guions pel cinema? M'ho he passat molt bé fent aquest i no m'importaria gens tornar-hi. És un mitjà en el què em sento còmode i el cine sempre m'ha apassionat. Sempre procuro usar tècniques cinematogràfiques als meus llibres. Això només és anar un pas més enllà.

Per curiositat... Quins són els últims llibres que s'ha llegit? Tenia pendent *Underworld*, de Don de Lillo, i m'ha impressionat. També he acabat *La trilogia de Klaus i Lucas*, d'Agota Kristof, que m'ha deixat de pedra. És espectacular. I estic gaudint molt amb el segon volum d'històries inèdites d'*El petit Nicolas*, de Goscinny i Sempé.

I els últims còmics? *Holy Terror* de Frank Miller, és descaradament feixista però impecable visualment i narrativament. El darrer volum de *The league of extraordinary gentlemen*, on la sèrie perd una mica de gas. M'ho he passat bé amb *Les aventures d'Hergé*, d'Stanislas-Fromental-Bocquet i estic acabant la integral del *Gil Pupil·la*, de Tillieux, una obra mestra.

Els llibres en paper, ja que hi som pel tros, trigaran gaire a quedar-se obsolets? Suposo que no, però sempre hi haurà un racó pels nostàlgics de les generacions que hem crescut amb ells. Com els CDs, que encara hi ha qui els compra –jo, per exemple–. Els nostres fills ja no tindran aquest lligam romàntic amb els formats analògics i en un parell de generacions segur que es convertiran en prehistòrics.

Fotos:
Salvador Macip a la seva casa de Leicester, amb alguns dels llibres que ha publicat.